

Vallkärra kyrka

55.7408, 13.1714

Vi står på historisk mark. 1676 utkämpades slaget vid Lund mellan Sverige och Danmark, vilket anses vara ett av historiens blodigaste slag på nordisk mark. Den avgörande striden, som blev utslagsgivande för Skånes permanenta övergång till Sverige, stod på markerna mellan Nöbbelöv och Vallkärra. Vallkärra brann då ner sedan danskarna tänt eld på byn, men kyrkan verkar ha klarat sig undan härjningarna.

Vallkärra kyrka var redan då gammal. Av den ursprungliga kyrkan som byggdes på 1100-talet finns i dag koret kvar och troligen är även delar av tornet ursprungligt.

I mitten av 1800-talet genomfördes en genomgripande ombyggnad av Lundaprofessorn Carl Georg Brunius, som ledde till att kyrkan då blev tre gånger så stor. Men det var när kyrkan renoverades i början av 1900-talet under ledning av domkyrkoarkitekt Theodor Wåhlin som den fick sitt nuvarande utseende.

Vid renoveringen av kyrkan såldes kyrkan äldsta kyrkklocka från 1621 till Kulturen i Lund där den gör

tjänst i klockstapeln vid Bosebo gamla kyrka. Den kvarvarande klockan från 1804 som är försedd med den latinska texten "Soli Deo gloria", som betyder "Åt Gud allena äran", fick senare sällskap i tornet med en ny klocka som har inskriptionen "Ära vare Gud i höjden"

I samband med renoveringen av kyrkan upptäckte man överkalkade romanska målningar som emellertid var i mycket dåligt skick. Målningarna har tillskrivits Finja-mästaren och det är med hjälp av dessa som man har kunnat datera kyrkan. Målningar dokumenterades/ målades av på papp och uppfördes först i Lundagårdshuset och flyttades sedan till kyrksalen på Historiska museet i Lund, där de kan beskådas än idag.

Även andra av kyrkans medeltida inventarier förvaras numera på Historiska museet i Lund. Bland dessa finns rester av ett gotiskt triumfkrucifix samt ett glasmålningensfragment med Petrus och nyckel. En liten ljuskrona av järn har återbördats från Kulturen och hänger nu i vapenhuset.

Vid reformationen i Danmark på 1500-talet kom renässanspredikstolen med de fyra evangelisterna i

var sitt fält på plats. Det femte fältet mot väggen berättar att Aage Nielsen var präst 1591 och att predikstolen sattes upp under överinseende av Peder och Sven Larsen. Man tror att predikstolen är skapad av Daniel Tomissen. Vid renoveringen 1976 fann man under LukASFältet två bomärken, en grep och en plog, initialer samt årtalet 1595. Möjligen kan bomärkena hänföras till Peder och Sven Larsen, som troligen var kyrkvärdar

Den tidigare altarpopsatsen som nu är placerad ovanför triumfbågen är liksom predikstolen från slutet av 1500-talet och har ursprungligen haft baldakin och latinsk eller dansk text i alla fälten. 1773 målade Pehr Hollbeck från Malmö i stället sju bildscener, nederst bebådelsen, födelsen och Getsemane, däröver nattvarden, korsfästelsen och uppståndelsen krönt av himmelsfärden.

Dopkapellet tillkom 1959, men fick då sin plats i norra sidoskeppet där orgeln nu är placerad. För att ge plats åt orgeln som byggdes av Mårtenssons i Lund flyttades dopkapellet 1963 till sin nuvarande plats. Två tidigare orglar har varit placerade på tornläktaren. Där finner vi nu den gamla orgelfasaden från 1907 som liksom hela bänkinredningen och altarrundeln, är

utförd i pommersk ek. Denna fasad hörde till en orgel byggd av Olof Hammarberg i Göteborg.

Den nuvarande dopfunten tillverkades i kolmårdsmarmor 1908 och formgavs av Theodor Wählin.

Det runda dopfatet användes i den medeltida cuppan från slutet av 1500-talet fram till åtminstone 1773, då kyrkan fick ett dopbord. Samma dopfat används än idag i den nya dopfunten.

Cuppan till kyrkans tidigare medeltida dopfunt användes under en tid som vattenho åt djuren på gården Vallkärra 3, men finns nu på Domkyrkomuseet i Lund.

Där finns även foten till den medeltida dopfunten. Foten kastades på 1770-talet i ett stenröse och används under en tid som vägmärke i tron om att det är en gammal kvarnsten. Långt senare, i slutet av 1900-talet passerade en arkeolog från Lund gården och fick då syn på foten och gjorde kopplingen till cuppan utan fot som förvaras på museet. 2015 fördes slutligen den medeltida dopfuntens fot till Lunds historiska museum och placeras tillsammans med cuppan.

Källor:

Webb: Torns församling.

Webb: Riksantikvarieämbetets bebyggelseregister.

Pdf: "Vallkärra kyrka - Kulturhistorisk karaktäristik och bedömning. Lunds stift. Max Laserna. 2014.

Information från hembygdsföreningen.